

04.06.2019

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA
ESITYSLISTA
11 - 2019

KOKOUSKUTSU

Kokousaika **04.06.2019 klo 16:15**
Kokouspaikka **Kallion virastotalo Toinen linja 4 A, nh. 1**
Käsitellään **Tällä esityslistalla mainitut asiat**

Sosiaali- ja terveyslautakunta

04.06.2019

Asia	Sivu
1 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta	1
2 Ilmoitusasiat	2
3 Suun terveydenhuollon toiminnanohjausjärjestelmän hankinta	3
4 Pöydälle 21.05.2019 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Seija Muurisen valtuustoaloitteesta koskien Seniorisäätiön käytössä olevien kiinteistöjen kehittämistä	7
5 Pöydälle 21.05.2019 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle vassemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta koskien vanhusten hoivaa	9
6 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle lasten sukuelinten silpomista ehkäisevän toimintasuunnitelman laatimista koskevasta valtuutettu Mari Rantasen valtuustoaloitteesta	16
7 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle perussuomalaisten ryhmäaloitteeseen paperittomien palvelujen laajentamisen purkamisesta	20
8 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Maria Ohisalon valtuustoaloitteesta koskien työttömien työkyvyn ylläpitämistä	23
9 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Reetta Vanhasen aloitteesta, joka koskee moniammatillisen mielenterveystyön vahvistamista lisäämällä psykologeja terveysasemille	25
10 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Tuomas Rantasen lasten ja nuorten psykiatrisia hoitoketjuja koskevasta toivomusponnesta	29
11 Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunkiympäristön toimialalle talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaluonnoksesta vuosille 2020–2029	34
12 Tervalammen kartano- ja työlaitosmuseon irtaimiston luovuttaminen	40
16 Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen	43

1

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Samalla sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta päättää valita pöytäkirjantarkastajaksi jäsen Tuomas Tuuren ja varatarkastajaksi jäsen Sami Heistaron.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

2

Ilmoitusasiat

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää merkitä tiedoksi ilmoitusasiat.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveyslautakunta tiedottaa seuraavat päätökset tai muut tiedotusluontoiset asiat (asiakirjat nähtävänä sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksessa):

Sosiaali- ja terveystoimialan palvelujen omavalvonta, potilas- ja asiakasturvallisuus. Laatuasiantuntija Jouko Ranta, erityissuunnittelija Minna Säilä ja kehittämissuunnittelija Kaisa Palomäki ovat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Kaupunginvaltuusto 8.5.2019 § 141 Kotikaupunkina Helsinki 2016 -ohjelman seurantaraportti.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Soili Korhonen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 50517
soili.korhonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

3

Suun terveydenhuollon toiminnanohjausjärjestelmän hankinta

HEL 2018-010369 T 02 08 01 00

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää

A. hyväksyä suun terveydenhuollon toiminnanohjausjärjestelmän hankinnan keskeiset periaatteet ja ehdot

B. oikeuttaa suun terveydenhuollon tekemään hankintamenettelyksi valitussa neuvottelumenettelyssä tunnistetut muutokset lopullisiin tarjouspyyntöasiakirjoihin

C. oikeuttaa terveys- ja päihdepalvelut -palvelukokonaisuuden johtajan
- tekemään hankinnasta tarvittavat päätökset
- allekirjoittamaan solmittavat sopimukset sekä
- päättämään sopimusten irtisanomisista tai purkamisista.

Esittelijän perustelut

Hankintavaltuuksista päättäminen

Kaupungin hallintosäännön 10 luvun 1 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, toimialalautakunta päättää ja hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranomainen päättää toimialan hankinnoista lukuun ottamatta osakkeita.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on 20.11.2018 § 309 päättänyt sosiaali- ja terveystoimialan viranhaltijoiden hankintavaltuuksista siten, että terveys- ja päihdepalvelujen osalta vahvistettu hankintaraja on 500 000 euroa. Esityksen mukaan lautakunta oikeuttaa nyt terveys- ja päihdepalvelujen johtajan tekemään päätöksen hankinnasta, jonka laskennallinen arvo on enemmän kuin 500 000 euroa.

Kilpailutuksen taustaa

Kiireettömän hoidon saatavuuden parantaminen on suun terveydenhuollon toiminnan kehittämisen keskeinen osa-alue. Hoidon saatavuutta voidaan parantaa nopeuttamalla hoitoepisodin läpimenoaikaa. Hoitoepisoodi käsittää keskimäärin 2,7 käyntiä perinteisellä toimintamallilla. Kun hoito suunnitellaan siten, että asiakasta hoidetaan moniammatillisesti pidemmällä vastaanottoajalla, saadaan tarvittava hoito usein toteutettua yhdellä käynnillä. Malli ei sovi kaikille asiakasryhmille, mutta

toimii hyvin huomattavalla osalla kiireettömän hoidon tarpeessa olevista asiakkaista.

Suurin hyöty saadaan, kun käytössä on reaaliaikaisesti ammattilaisten ja tilojen resurssien käyttöä optimoiva toiminnanohjausjärjestelmä. Tätä toimintamallia kokeiltiin Kivelän hammashoitolassa marraskuusta 2016 helmikuuhun 2017. Kokeilu osoitti, että toimintaa ohjaavan tietojärjestelmän avulla voidaan parantaa asiakaskokemusta ja tehostaa hoitoprosessia. Tarvittava hoito saatiin toteutettua vähemmällä käynneillä, ja painotettujen toimenpiteiden määrä käynnillä kasvoi huomattavasti (78 prosenttia). Asiakkaiden hoitoon käytetty osuus kokonaistyöajasta kasvoi ja peruuttamattomien poisjääntien määrä puolittui. Kokeilu myös osoitti, että teknologia ei yksistään riitä, koska kyse on toimintatapojen muuttamisesta.

Kokeilussa käytettiin sillä hetkellä ainutta markkinoilla ollutta toiminnanohjaussovellusta. Kokeilun tuloksia on hyödynnetty nyt hankittavan järjestelmän vaatimusmäärittelyssä.

Hankinnan kohde

Hankinnan kohteena on suun terveydenhuollon tarpeita palvelevan, optimoivan toiminnanohjausjärjestelmän hankinta. Järjestelmän tulee toimia siten, että se mahdollistaa joustavan ajanvarauksen, optimoi resurssit ja tukee moniammatillista yhteistyötä laskemalla hoidon resursseja yhdistäen asiakkaat, hoituhuoneet (tilat) sekä (hoito) henkilöstön optimaalisesti. Lisäksi järjestelmän kautta viestitetään asiakkaille hoitoajoista tekstiviestein.

Hankintamenettely ja valintaperusteet

Hankinnasta järjestetään tarjouskilpailu ja hankintamenettelynä käytetään hankintalain 34 §:ssä kuvattua neuvottelumenettelyä (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

Hankintamenettelyksi on valittu neuvottelumenettely, koska suun terveydenhuollon toiminnanohjausjärjestelmälle asetettuja teknisiä ja toiminnallisia vaatimuksia ei voida täyttää olemassa olevia ratkaisuja mukauttamatta. Hankintaan liittyy toiminnanohjausjärjestelmän suunnittelua ja mukauttamista, jotta toiminnanohjausjärjestelmä palvelee suun terveydenhuollon tarpeita.

Neuvottelumenettelyssä tarjoajiksi haluavat ehdokkaat jättävät osallistumishakemuksensa hankinnassa. Hankintayksikkö valitsee osallistumispyynnön mukaisesti vähintään kolme (3) ja enintään viisi (5) vähimmäisvaatimukset täyttävää tarjoajaa hankintamenettelyssä käytäviin neuvotteluihin. Mikäli vaatimukset täyttäviä ehdokkaita on enemmän,

hankintayksikkö vertailee osallistumishakemuksia käyttäen vertailuprusteina ehdokkaan vähimmäisvaatimukset ylittäviä referenssejä (painoarvo 80 prosenttia) sekä vähimmäisvaatimukset ylittävää taloudellista tilannetta (painoarvo 20 prosenttia).

Lopullisten tarjousten valintaperusteena on kokonaistaloudellinen edullisuus siten, että laadulla arvioitavien ominaisuuksien painoarvo on 20 prosenttia ja hinnan 80 prosenttia.

Asiakirjat

Tarjouspyyntöasiakirjat on valmisteltu yhteistyönä suun terveydenhuollon, tietohallintopalvelujen ja hankintapalvelujen kanssa. Lisäksi hankinnan valmistelussa ja asiakirjojen laadinnassa on käytetty apuna konsultteja.

Asiakirjoissa on kuvattu hankittavan kohteen sisältö ja laatu sekä määriteltä tarjoajalle ja palvelulle vähimmäis- ja laatuvaatimukset. Esitys alustavista hankinta-asiakirjoista on asian liitteinä 1–9.

Lopulliset hankinta-asiakirjat laaditaan osallistumishakemuksensa jättäneiden, ehdokkaiksi valittujen toimittajien kanssa käytävien neuvotte-
lujen jälkeen.

Hankintalain (1397/2016) § 60 ja § 138 mukaan hankintailmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu julkisten hankintojen internetosoitteessa www.hankintailmoitukset.fi, joten asiakirjoja ei julkaista internetissä.

Kelpoisuus- ja vähimmäisvaatimukset

Tavanomaisten taloudellista asemaa koskevien vaatimusten lisäksi ehdokkaiden edellytetään täyttävän tarjouspyyntöasiakirjoissa esitetyt teknistä suorituskyyä ja ammatillistaen pätevyyttä koskevat vaatimukset ja palvelulle asetetut laadulliset vähimmäisvaatimukset, joiden on täyttyvä koko sopimuskauden ajan.

Sopimuskausi

Sopimus on voimassa määräaikaaisesti neljä (4) vuotta, jonka jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana.

Toistaiseksi voimassa oleva sopimus on irtisanottavissa tilaajan puolelta kuuden (6) kuukauden ja toimittajan puolelta yhdeksän (9) kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen.

Muut ehdot

Suun terveydenhuolto ei sitoudu mihinkään tiettyyn aikatauluun hankinnan laajentamisessa, vaan toiminnanohjausjärjestelmää laajennetaan sopimuskauden aikana tilaajan tarpeiden mukaan.

Sosiaali- ja terveystoimiala varaa oikeuden neuvotella muutoksista tähän sopimukseen tilanteissa, jossa lainsäädäntö tai muu merkittävä vaatimus muuttaa suun terveydenhuollon toimintaympäristöä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Eeva Rantala, hankinta-asiantuntija, puhelin: 310 42539
eeva.rantala(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)
- 2 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)
- 3 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)
- 4 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)
- 5 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)
- 6 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)
- 7 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)
- 8 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)
- 9 Salassa pidettävä (HankL 1397/2016 60 §, 138 §)

Muutoksenhaku

A ja B

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

C

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta

4

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Seija Muurisen valtuustoaloitteesta koskien Seniorisäätiön käytössä olevien kiinteistöjen kehittämistä

Pöydälle 21.05.2019

HEL 2019-003975 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Seija Muurisen ym. valtuustoaloitteesta koskien Seniorisäätiön käytössä olevien kiinteistöjen kehittämistä:

"Sosiaali- ja terveyslautakunta kannattaa valtuustoaloitetta.

Vuosien varrella on yritetty ratkoa Seniorisäätiön kiinteistöjen kehittämistä. Rakennuksia on vaikea muuttaa monipuolisen palvelukeskuksen konseptin mukaisiksi ryhmäkodeiksi. Ryhmäkodeiksi huonosti soveltuvat tilat sekä laajentumiseen ja toimintaan soveltumattomat tontit ovat estäneet kiinteistöjen kehittämisen.

Helsingin kaupungin asunnot Oy (Heka) on valmistellut erilaisia vaihtoehtoja yhdessä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa. Alustava suunnitelma koskee rakennuksia Hopeatiellä Haagassa. Uuden suunnitelman tavoitteena on, että Hekan Hopeatien palvelutaloa laajennettaisiin monipuoliseksi palvelukeskukseksi ja sen viereen rakennettaisiin asuintaloja ikääntyneille. Pohjois-Haagan monipuolinen palvelukeskus korvaisi Mariankodin ja Kannelkodin. Myös Pakilakodin sijoittumista Hopeatielle selvitetään.

Suunnitteilla on nyt asian jatkotyöstäminen ja suunnitelman tarkentaminen kaavoitukselle. Kaavamuutoksen yhteydessä on mahdollista kaavoittaa alueelle suurempi kampus, johon on tavoitteena sijoittaa tarvittavat toiminnot.

Alueen kaavamuutosta ei ole vielä tehty. Sen valmistuessa myös selvittää hankkeen rakennusoikeus sekä se, kuinka suuri rakennus on mahdollista toteuttaa."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Seija Muurisen ym. valtuustoaloitteeseen 4.6.2019 mennessä.

Esittelijä

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Pirjo Sipiläinen, arkkitehti, puhelin: 310 42256
pirjo.sipilainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Seija Muurisen aloite__

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.05.2019 § 105

HEL 2019-003975 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

21.05.2019 Pöydälle

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Seija Muurisen ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Pirjo Sipiläinen, arkkitehti, puhelin: 310 42256
pirjo.sipilainen(a)hel.fi

5

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta koskien vanhus-ten hoivaa

Pöydälle 21.05.2019

HEL 2019-002037 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta koskien vanhus-ten hoivaa:

"Helsingissä asui vuoden 2019 alussa noin 47 000 yli 75-vuotiaasta henkilöä, seitsemän prosenttia väestöstä. Helsingissä väestön suhteellinen ikääntyminen on ollut selvästi hitaampaa verrattuna muihin pääkaupunkiseudun kuntiin. Väestöennusteiden mukaan 75-vuotiaiden väestönsuuden kasvu alkaa Helsingissä vuoden 2020 jälkeen.

Helsingissä on monipuoliset palvelut hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja ikääntyneiden toimintakyvyn tukemiseksi. Sosiaali- ja terveystoimialan palvelustrategisena tavoitteena on ikääntyneiden henkilöiden kotona asumisen tukeminen, kotiin annettavien palvelujen määrän ja sisälön kehittäminen ja laitoshoidon vähentäminen sekä henkilöstön riittävän määrän ja osaamisen turvaaminen. Vanhuspalvelulaki edellyttää, että iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito toteutetaan ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla.

Kotihoito

Yli 75-vuotiaista helsinkiläisistä 92,6 prosenttia asuu kotona. Säännöllisen kotihoidon asiakkaita on noin 6 800 ja palvelutapahtumia noin 250 000 kuukaudessa. Kotihoidon palvelua saaneen 75 vuotta täyttä- neen väestön osuus on Helsingissä selvästi suurempi kuin lähinaapurikunnissa (Helsinki 11,7 prosenttia, Espoo 6,9 prosenttia ja Vantaa 8,7 prosenttia). Osuus on pienentynyt Helsingissä 0,7 prosenttia viime vuodesta. Tehostuneen palveluneuvonnan ja asiakasohjauksen keinoin kevyisiin palvelutarpeisiin on löydetty muita hyviä ratkaisuja.

Tammikuussa 2019 kotihoidossa oli 1 736 vakanssia. Lisäksi kotihoidon asiakkaat saavat palveluja Helsingin sairaalan nimikkolääkäreiltä ja -terapeuteilta (fysio-, toiminta- ja ravitsemusterapeutit). Henkilöstötarvetta tarkastellaan vuosittain suhteessa asiakkaiden hoidon tarpeeseen. Kotihoitoon on lisätty vuosina 2017 ja 2018 yhteensä 60 hoitaja-

vakanssia. Uusia fysioterapeutteja on palkattu kahdeksan. Lisäksi on palkattu yksi toiminta- ja yksi ravitsemusterapeutti. Vuonna 2019 perustetaan 20 uutta sairaanhoitajavakanssia, jotka kohdennetaan syksyllä aloittavaan kuntouttavaan arviointitoimintaan kotihoidon asiakkuuden alussa. Kotihoidon henkilöstörakenteen monipuolistamisen lisäksi Helsinki on panostanut viime vuosina paljon myös osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvoinnin edistämiseen.

Kotihoidon henkilöstötarpeeseen vaikuttavat ostopalveluina tuotetut kotihoito- ja tukipalvelut, muun muassa lääkkeiden annosjakelu, näyttö- noutopalvelu sekä kauppa- ja ateriapalvelu. Helsinki tuottaa kotihoidosta valtaosan omana toimintana. Vuodesta 2015 alkaen yksityisissä palvelutaloissa asuvien kotihoidon asiakkaiden ja vuodesta 2018 kotona asuvien kotihoidon asiakkaiden on ollut mahdollista halutessaan hankkia tarvitsemansa kotihoito hyväksytyiltä yksityisiltä palvelusetelituottajilta. Palvelusetelituotanto on kasvava tuottamistapa. Maaliskuun 2019 aikana palveluseteliä käytti lähes 600 asiakasta.

Kotihoitoa tukee teknologian ja sähköisten palvelujen kehittäminen ja käyttöönotto sekä asiakkaiden että ammattilaisten avuksi. Helsinki on kehittämisessä valtakunnallisesti eturintamassa. Useilla kotihoidon asiakkailla on käytössä turvapuhelinpalvelu. Kotihoito tarjoaa ikääntyneille myös kuvallisen etähoidon ja -kuntoutuksen palveluja. Tätä mahdollisuutta käyttää jo yli 800 asiakasta, ja etähoitokäynti on noin 12 prosentilla asiakkaista. Muistisairaiden kotihoidon asiakkaiden turvallisuutta on lisätty ovihälyttimien ja GPS-paikanninpalvelun avulla. Kotihoidossa otetaan tänä vuonna vaihteittain käyttöön optimointisovellutus, joka reitittää henkilökunnan matkat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti huomioiden asiakkaiden tarpeet. Asiakkaat saavat useammin omahoitajien käyntejä ja henkilökunta voi aikatauluttaa tauot paremmin.

Kotona asumista tukevat palvelut

Helsingissä kotona toteutettava hoito ja huolenpito järjestetään yhteen sovitetuilla tukitoimilla, esimerkiksi kotihoito yhdistettynä alueellisten monipuolisten palvelukeskusten palvelukeskustoimintaan, arviointi- ja kuntoutusjaksoihin, lyhytaikaishoitoon tai päivätoimintaan. Viime vuosina mediaaniodotusaika päivätoimintaan on vaihdellut kuukausittain 50–60 vuorokauden välillä. Myös päivätoimintaan ja lyhytaikaishoitoon on käytettävissä palveluseteli.

Helsinki on myös kehittänyt kotihoitoa ja vahvistanut omaishoitoa hallituksen kärkihankkeen mukaisesti. Omaishoidon toimintakeskukset ovat järjestäneet monenlaista toimintaa omaishoitoperheille jo useiden vuosien ajan. Omaishoitajien jaksamista tuetaan myös yksilöllisin palveluin, ja vapaapäivien järjestämiseen on monia vaihtoehtoja.

Jo aikaisemmin mainittujen kotihoidon tukipalvelujen, esimerkiksi ateriat-, siivous- ja saunapalvelujen lisäksi kotona asumista tukee muun muassa monimuotoinen vapaaehtoistoiminta, kuten liikunta- ja kulttuurikaveritoiminta.

Ympäri vuorokautinen hoito

Helsingissä pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitoa tarjotaan siinä vaiheessa, kun ikääntynyt sitä tarvitsee eivätkä avopalvelut ole riittäviä. Kun turvallinen hoito kotona asuen ei enää ole mahdollista, pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoidon tarvetta arvioidaan yksilöllisesti ja moniammatillisesti. Ikääntyneen oma tahto on keskeinen, ja myös hänen läheistensä näkemys selvitetään. Helsingillä on yli 65-vuotiaille noin 4 000 pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitopaikkaa, joista noin puolet tuotetaan omana toimintana. Ostopalvelupaikkoja hankitaan joustavasti tarpeen mukaan. Maaliskuussa 2019 ympärivuorokautisen hoitopaikan mediaaniodotusaika oli ainoastaan 16 vuorokautta. Vanhuspalvelulain mukaan tarvittava palvelu on järjestettävä 90 päivässä.

Helsingin ympärivuorokautisen hoidon oman toiminnan yksikköjen keskimääräinen henkilöstömitoitus on 0,7. Yksikköjen henkilöstömitoitus kuitenkin vaihtelee asiakkaiden hoidon tarpeen ja toimintakyvyn mukaan. Voimassa olevan laatusuosituksen mukaan henkilömitoituksen tulee olla vähintään 0,5. Ostopalveluilta edellytetään samaa, vähintään 0,7 mitoitusta. Myös muut toiminnan ja tilojen laatuvaatimukset ovat samat omalle toiminnalle ja ostopalvelulle. Hoitohenkilökunnan määrä tulee mitoittaa asiakkaiden tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Henkilöstöresurssin riittävyttä tarkastellaan vuosittain. Myös ympärivuorokautisessa hoidossa käytetään aktiivisesti teknologiaa, kuten liiketunnistimia, joiden avulla pystytään ehkäisemään tapaturmia ja ennakoimaan asukkaiden avuntarvetta.

Perusparannukset ja uudisrakennukset

Helsingin palvelurakenteen painopiste on siirtynyt valtakunnallisten tavoitteiden ja kaupungin strategiaohjelman mukaisesti kevyempään suuntaan. Tavoitteena on asteittain vähentää ikääntyneiden ympärivuorokautista laitoshoidon ja lisätä vastaavasti tehostettua ympärivuorokautista palveluasumista.

Kaupungin oman toiminnan palveluasumisen ja laitoshoidon rakennuksille on toteutettu ja toteutetaan parhaillaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä perusparannuksia. Suunnitteluvaiheessa ovat muun muassa Koskelan monipuolisen palvelukeskuksen yhteyteen rakennettava uudisrakennus, Vuosaaren monipuolinen palvelukeskus, Mariankodin peruskorjaus ja eteläisen alueen uusi monipuolinen palvelukeskus Kivelän tilalle. Alustavasti on myös suunniteltu monipuolista palvelukeskus-

ta Kannelmäki-Malminkartanon ja Laajasalo-Kruunuvuorenrannan alueille.

Kaupungin oman ympärivuorokautisen hoidon palvelutuotantoa kehitetään edellä mainittujen hankkeiden puitteissa. Palvelutuotannossa tarvittavien suunnanmuutosten toteuttaminen on nopeampaa ja joustavampaa ostopalveluna ja palvelusetelillä hankittavassa ympärivuorokautisessa hoidossa. Vuonna 2019 tavoitellaan noin 50 pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalvelupaikan lisäämistä.

Ostopalvelutoiminta

Selvitys, arviointi ja sijoitus -palvelun (SAS-palvelun) ostopalvelutiimille on keskitetty yli 65-vuotiaiden ja alle 65-vuotiaiden monisairaiden asiakkaiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalvelujen ja ikääntyneiden päivätoiminnan ostopalvelujen sopimusohjaus, koordinaatio ja hankinta. Ostopalvelutiimin vastuulle kuuluu muun muassa palvelujen kilpailutus yhteistyössä hankintapalvelujen kanssa sekä palvelusetelien kehittäminen ja palvelusetelituottajien hyväksyminen ja valvonta sekä ostopalvelujen laadun seuranta ja lakisääteisten palvelujen valvonta, ohjaus ja neuvonta. Ostopalvelutiimi tekee aktiivista ja tiivistä yhteistyötä palveluntuottajien kanssa monenlaisin keinoin.

Ostopalvelutiimi valvoo ostopalveluna hankittavia palveluja yhtenä valvontaviranomaisena ja palvelujen ostajana. Yksityisen ympärivuorokautisen tehostetun asumispalvelun ja laitoshoidon laadunvalvonta perustuu lakiin yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) ja palveluntuottajan kanssa tehtyyn sopimukseen. Sopimuksen pohjana on palvelun kilpailutuksessa käytetty palvelukuvaus, jossa on määritelty tarkasti ostettavan palvelun laatuvaatimukset, kuten hoitohenkilöstön määrä hoidettavaa kohden ja henkilöstöltä vaadittava osaaminen. Helsingin ostopalvelutiimin valvontaresursseja on tänä vuonna vahvistettu uudella suunnittelijalla. Tiimissä työskentelee ostopalvelupäällikkö, kolme suunnittelijaa ja toimistos sihteeri.

Ostopalvelutiimi tapaa kaikki palveluntuottajat vuosittain toteuttamisohjelmaneuvotteluissa, joissa käydään läpi vuoden toiminta, muun muassa RAI-tulokset, reklamaatiot, tarkastus- ja auditointikäynneillä sovitut asiat yms. Lisäksi tuottajille järjestetään säännöllisesti yhteistyötapaamisia kahdesta neljään kertaa vuodessa. Kaikille kutsutuille lähetetään tilaisuuksien muistiot ja esitetyt materiaalit.

Yksityisten palveluntuottajien valvonta on sekä ennakoivaa että jälkikäteen toteutuvaa valvontaa. Yksikköihin tehtävät valvontakäynnit ovat pääosin säännöllisiä ja suunnitelmallisia. Valvonnan osana seurataan muun muassa henkilöstörakennetta ja -mitoitusta, omavalvontasuunnitelmia, asiakaskirjauksia, lääkehoidon käytäntöjä, rajoittamistoimenpi-

teiden käyttöä ja henkilöstön täydennyskoulutusta. Valvontaa toteutetaan myös pistokokeenomaisesti, esimerkiksi pyytämällä palveluntuottajilta työvuorolistoja tietyiltä viikoilta. Valvontaan liittyvistä käynneistä ja neuvotteluista tehdään muistiot, joihin kirjataan sovitut toimenpiteet ja niiden toteuttamisaikataulut. Valvonta on painottunut kahtena viime vuotena erityisesti ikääntyneiden palveluasumisessa vaaditun henkilöstömitoituksen toteutumisen seurantaan. Lisäksi on riskiperusteisesti tehty valvontaa niihin yksikköihin, joista on tullut useampia omaisten/asiakkaiden yhteydenottoja tai kanteluja, joihin aluehallintovirasto on valvonnassaan kiinnittänyt huomiota. Valvontakäynneistä tehdään laadunvalvontaraportit ja määritellään mahdolliset jatkotoimenpiteet ja tiedoksiannot. Valvontaraportit lähetetään palveluntuottajille ja Etelä-Suomen aluehallintavirastoon.

Ostopalvelutiimi antaa myös vastineet kirjallisiin muistutuksiin ja kanteluihin sekä lausuntoja aluehallintovirastolle ja Valviralle palveluntuottajien toiminnasta. Yksityisiä palveluntuottajia koskeviin epäkohtailmoituksiin puututaan välittömästi. Tällöin yksikköön voidaan tehdä ennakkoon ilmoittamaton käynti varsinkin, jos ilmoitus koskee henkilökunnan määrää. Ostopalvelutiimi pyytää palveluntuottajalta selvityksen, mihin toimenpiteisiin se ryhtyy puutteiden korjaamiseksi ja millä aikataululla. Jos sovittuja korjaustoimenpiteistä ei tehdä, kaupunki ei tarjoa enää kyseistä hoitopaikkaa asiakkaille. Äärimmäisenä keinona on siirtää kaikki asiakkaat pois kyseisestä hoitopaikasta. Lähtökohtana on kuitenkin aina tiiviissä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa korjata havaitut laatuongelmat, sillä hauraiden ja sairaiden asukkaiden siirtäminen hoivapaikasta toiseen on aina viimesijainen ratkaisu. Kaupungin ja tuottajan välisessä sopimuksessa on myös määritelty sopimussakko.

Omavalvonta

Ennakoivista valvonnan keinoista keskeisin on palveluntuottajan omavalvonta. Sosiaalipalvelulain 6 § velvoittaa yksityiset sosiaalipalvelujen tuottajat laatimaan toiminnan asianmukaisuuden ja laadun varmistamiseksi omavalvontasuunnitelman. Omavalvontasuunnitelman on oltava julkisesti nähtävillä yksikössä sekä tuottajan tai yksikön verkkosivuilla, josta se on helposti asiakkaiden ja kunnan saatavilla. Ostopalvelutiimi seuraa ja hyödyntää suunnitelmia tuottajien kanssa tehtävässä yhteistyössä, valvonnassa ja auditoinnissa.

Myös oman toiminnan yksiköt tekevät vanhuspalvelulain mukaiset omavalvontasuunnitelmat, jotka ovat nähtävillä yksiköissä ja julkaistaan toimialan internet-sivuilla.

Palvelujen uudistaminen

Helsingissä uudistetaan parhaillaan sosiaali- ja terveyspalveluja niin, että asiakkaan tarpeet tulisivat vielä nykyistäkin paremmin huomioituksi ja sosiaali- ja terveyspalveluja osattaisiin tarjota asiakkaan tarpeita vastaavasti.

Vuoden 2018 alussa ikääntyneiden neuvonta, ohjaus ja palvelutarpeen arviointi keskitettiin HelppiSenioriin. Keskittämisen ansiosta ikääntyneet saavat neuvontaa, monipuolisen arvioinnin ja apua palveluiden yhteensovittamiseen yhdestä paikasta ja yhdestä Seniori-infon numerosta. Seniori-infoon voi laittaa sähköpostilla yleisiä kysymyksiä, ja chat-palvelun kautta voi kysyä neuvoa anonymisti tai tunnistautumalla Suomi.fi-palvelun kautta. Neuvontaa ja ohjausta annetaan myös henkilökohtaisissa tapaamisissa Seniori-infon toimipisteessä ja palvelukeskuksissa ympäri Helsinkiä. Lisäksi Seniori-infon työntekijä on tavattavissa kerran viikossa aamupäivisin Vuosaaren ja Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksissa. Seniori-infon toiminnasta on saatu jo hyvää palautetta.

Stadin seniori-infon nettisivut palvelevat sekä iäkkäitä että heidän läheisiään. Asiakkaat ovat mukana palvelujen kehittämisessä. Stadin ikäohjelma kokoaa eri toimialojen toimenpiteet iäkkäiden kaupunkilaisten palvelujen parantamiseksi.

Lainsäädännön ja laatusuosituksen uudistaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän, joka valmistelee uudistusta iäkkäiden henkilöiden palvelujen kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan muun muassa vanhuspalvelulain ja laatusuosituksen uudistamista. Työryhmä arvioi muun muassa henkilöstön määrää, osaamista ja kohdentamista. Työryhmä valmistelee esityksiä lainsäädäntöön tarvittavista muutoksista vaikutusarviointineen vuoden 2019 loppuun mennessä. Helsinki valmistautuu toteuttamaan työryhmän edellyttämät muutokset.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä ikäihmisten laajapohjaisten, laadukkaiden ja oikea-aikaisten palvelujen järjestämistä. Monet aloitteissa esitetyt toimenpiteet ovat jo toteutuneet tai toteutumassa. Sosiaali- ja terveyspalveluissa tarvitaan edelleen jatkuvaa uudistumista ja entistä tiiviimpää yhteistyötä kaikkien toimijoiden, myös muiden palveluntuottajien, kuten yritysten, järjestöjen ja säätiöiden kanssa, jotka tuottavat sote-palveluja.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kannalta on tärkeää, että he saavat asianmukaista neuvontaa, palvelua ja hoitoa sekä tukea arjessa selviytymiseen. Kunta voi tukea ikäihmisiä tarjoamalla riittävät ja

oikea-aikaiset palvelut yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Palvelujen riittävyyden ja laadun arvioinnissa ja palvelujen suunnittelussa on tärkeää kuulla eri tahoja, erityisesti ikääntyneitä itseään."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta 4.6.2019 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja, puhelin: 310 52482
seija.meripaasi(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloite Vanhusten hoiva kuntoon

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta 21.05.2019 § 107

HEL 2019-002037 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

21.05.2019 Pöydälle

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Sandra Hagmanin ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja, puhelin: 310 52482
seija.meripaasi(a)hel.fi

6

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle lasten sukuelinten silpomista ehkäisevän toimintasuunnitelman laatimista koskevasta valtuutettu Mari Rantasen valtuustoaloitteesta

HEL 2019-003277 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa seuraavan lausunnon valtuutettu Mari Rantasen ym. lasten sukuelinten silpomista ehkäisevän toimintasuunnitelman laatimista koskevasta valtuustoaloitteesta:

”Sosiaali- ja terveystoimialan toimintaa ohjaavat kansallinen lainsäädäntö ja Suomessa voimassa olevat kansainväliset yleissopimukset. Lapsen oikeuksien sopimuksen nojalla kaikilla lapsilla on oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen ja suojeluun väkivallalta. Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (ns. Istanbulin sopimus) velvoittaa erityisesti tyttöihin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen. Osana Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmaa on vuonna 2019 julkaistu kansallinen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) vastainen toimintaohjelma, joka sisältää kattavasti toimenpiteitä silpomisen ehkäisemiseksi ja silpomisen läpikäyneiden auttamiseksi (liite 1). Toimintaohjelma on jatkoa vuosien 2012–2016 kansalliselle tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelmalle.

Lasten sukuelinten silpomisen (ympärileikkaus) yleisyydestä Suomessa ei ole varmaa tietoa. Arvio silpomisen riskissä olevien tyttöjen määrästä vaihtelee 645 ja 3 075 tytön välillä riippuen siitä, huomioidaanko kulttuurisen sopeutumisen vaikutukset riskiin vai lasketaanko riski yhtä suureksi kuin lähtömaassa asuessa (STM 2019). Toisen sukupolven maahanmuuttajatyttöillä silpomisen riskin arvioidaan olevan hyvin pieni, koska sosiaalista painostusta silpomiseen ei ole. Vuoden 2019 kouluterveyskyselyyn on lisätty lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeleville kysymys sukuelinten silpomisesta. Helsingissä neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa on tullut esiin muutamia tapauksia, joissa on epäilty, että tytön ympärileikkausta suunnitellaan tai asiasta on kerrottu vastaanotolla. Todennettuja tapauksia, joissa ympärileikkaus olisi tehty Suomessa asumisen aikana, ei ole tullut ilmi.

Lainsäädännön merkitys sukuelinten silpomisen ehkäisyssä

Suomen lainsäädännön perusteella alaikäisen tytön ympärileikkaus on aina rangaistava rikos myös silloin, kun ympärileikkaus tehdään ulko-

mailla Suomessa pysyvästi asuvalle tytölle. Myös törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu on kriminalisoitu.

Tämänhetkisen lain tulkinnan mukaan pojan ympärileikkaus on mahdollinen, jos molemmat huoltajat sekä lapsi antavat siihen suostumuksensa ja leikkauksen suorittaa laillistettu lääkäri asianmukaisissa olosuhteissa. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut ohjeistuksen poikien ei-lääketieteellisistä ympärileikkauksista, ja myös poikien ympärileikkauksia pyritään vähentämään Suomessa. Ohjeistuksen mukaan toteutettujen ympärileikkausten vähentämiseen voidaan tällä hetkellä vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalveluissa lähinnä puheeksiottamisella ja keskustelulla vanhempien kanssa. Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus ei kuulu julkisen terveydenhuollon piiriin.

Lastensuojelulain (2007/417) nojalla sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöillä sekä muilla viranomaisilla ja lasten kanssa työskentelevillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos epäillään lapsen turvallisuuden tai kasvuolosuhteiden vaarantumista. Samoilla henkilöillä on velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille silloin kun epäillään lapseen kohdistunutta väkivaltarikosta, joka on vakavampi kuin lievä pahoinpity. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjä ja toteuttaja saa ilmoittaa poliisille myös henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia varten tarvittavat tiedot (laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812). Epäilyt tyttöjen ympärileikkauksista kuuluvat aina lastensuojelulain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja poikien ympärileikkaukset silloin kun toimenpide on suoritettu lapsen tahdon vastaisesti tai muun henkilön kuin laillistetun lääkärin toimesta.

Silpomisen ehkäisy ja siihen puuttuminen sosiaali- ja terveystoimialan palveluissa

Sosiaali- ja terveystoimiala on mukana Ihmisoikeusliiton koordinoimassa tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaisessa verkostossa (FGM-verkosto), johon kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, maahanmuuttoviraston, poliisihallituksen, maahanmuuttopalveluiden ja järjestöjen edustajia. Maahanmuuttoyksikössä on tehty pitkään tiivistä yhteistyötä Ihmisoikeusliiton kanssa tyttöjen ja naisten silpomisen ehkäisemiseksi. Sosiaali- ja terveyslautakunnan myöntämällä järjestöavustuksilla tuetaan silpomisen vastaista työtä sekä muuta järjestöjen toimintaa, jonka kautta voidaan tavoittaa silpomisriskissä olevia ja silpomisen uhreja.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on käytössä yhteinen lapsen pahoinpitelyn ja seksuaalisen hyväksikäytön selvittämisen ohje, jota noudatetaan kaikissa tilanteissa, joissa epäillään lapsen kaltoinkohtelua. Pahoinpitelyepäilyistä tehdään kaikissa palveluissa lastensuojeluilmoitus ja ilmoi-

tus poliisille lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Työntekijöillä on mahdollisuus konsultoida toimialan lakimiehiä tai poliisia kaltoinkohteluun liittyvissä asioissa.

Sukuelinten silpomisen puheeksiottaminen on osa äitiysneuvolaprosessia. Kaikille odottaville äideille tehdään lähisuhdeväkivallan kartoitus, jossa käytetään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lomaketta. Lisäksi selvitetään, onko asiakas ympärileikattu sekä otetaan tarpeen mukaan puheeksi tyttöjen ympärileikkaus ja vanhempien mielipiteet siihen liittyen. Silpomisen puheeksiotto on keskeinen osa myös maahanmuuttoyksikössä tehtävää alkuvaiheen kotouttamistyötä. Kouluterveydenhuollossa oppilaiden huolenaiheita kartoitetaan kaikilla vuosiluokilla ja terveystarkastuksiin sisältyy seksuaaliterveyteen liittyvää neuvontaa lapsen tai nuoren kehitysvaihetta vastaavasti. Lasten ja nuorten lääkäripalveluissa sekä kouluterveydenhuollossa on käytössä yhteinen ohje (liite 2) tytön ympärileikkausepäilyn selvittämiseen. Ohje sisältää toimintaohjeet tilanteisiin, joissa epäillään ympärileikkauksen toteuttamista ulkomailla. Puheeksiottamisen ja silpomisen ehkäisyn tukena hyödynnetään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen materiaaleja.

Lastensuojelussa silpomisepäilyt selvitetään kuten muut lapsiin kohdistuvat väkivaltaepäilyt. Kiireellisen lastensuojelun tarve arvioidaan välittömästi ja tarvittaessa ryhdytään lastensuojelulain mukaisiin toimenpiteisiin. Lastensuojelussa tehdään tiivistä yhteistyötä eri viranomaisten kanssa ja arvioidaan tarvittaessa lapsen edun näkökulmaan perustuen tutkintapyyntöjen tekeminen poliisille myös muista kuin lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista rikosepäilyistä.

Tyttöjen ja naisten silpomisen ehkäisyyn liittyvän koulutuksen järjestäminen on kirjattu toimenpiteeksi vuosien 2017–2021 Helsingin kotouttamisohjelmaan. Sosiaali- ja terveystoimialan palveluissa on järjestetty koulutuksia aiheeseen liittyen, minkä lisäksi on hyödynnetty muiden toimijoiden toteuttamia verkkokoulutuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että erilliselle kaupunkitasoiselle lasten sukuelinten silpomista ehkäisevälle toimintasuunnitelmalle ei ole tarvetta. Sosiaali- ja terveyspalveluissa on jo käytössä kansallisen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen ehkäisyn toimintaohjelman mukaisia toimintamalleja. Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä kansallisen toimintaohjelman toimeenpanon sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön vahvistamista silpomisen ehkäisemiseksi. Samoilla toimenpiteillä voidaan ehkäistä ja vähentää myös poikien sukuelinten silpomista.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Tyttöjen sukuelinten silpominen aiheuttaa merkittäviä fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia haittoja. Myös poikien sukuelinten silpominen loukkaa lapsen koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Silpomisen ehkäisyn kannalta keskeistä on asian varhainen puheeksiottaminen kulttuurisensitiivisellä tavalla. Puheeksiottamisen on tärkeää sisältyä lasten ja perheiden kanssa tehtävään työhön samoin kuin muun lähisuhdeväkivallan kartoittamisen ja ehkäisyn. Silpomisen ehkäisemiseksi tulee tukea myös niitä tyttöjä ja naisia, joille ympärileikkaus on tehty ennen Suomeen tuloa.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Mari Rantasen ja 16 muun valtuutetun aloitteesta koskien lasten sukuelinten silpomista ehkäisevän toimintasuunnitelman laatimista 18.6.2019 mennessä. Lausuntoa on pyydetty myös kasvatus- ja koulutuslautakunnalta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Kaisa Pasanen, johtava erityissuunnittelija, puhelin: 310 24222
kaisa.pasanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 STM_Tyttojen_ja_naisten_sukuelinten_silpominen
- 2 Tytön ympärileikkausepäilyn selvittäminen
- 3 Aloite Rantanen.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

7

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle perussuomalaisten ryhmäaloitteeseen paperittomien palvelujen laajentamisen purkamisesta

HEL 2019-001421 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon perussuomalaisten ryhmäaloitteesta paperittomien palvelujen laajentamisen purkamisesta:

"Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 29.11.2017 niin kutsutuille paperittomille henkilöille tarjotun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen laajentamisesta. Vuodesta 2014 on tarjottu paitsi lakisääteinen kiireellinen sairaanhoito kaikille paperittomille myös laajat terveydenhuoltopalvelut alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville. Vuodesta 2018 palvelu laajennettiin koskemaan myös niin sanottua välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuoltoa, mikä vastaa laajuudeltaan suunnilleen samaa kuin turvapaikanhakijoille tarjottavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Käytännössä palvelujen laajentaminen on koskenut lähinnä terveydenhuollon palveluja.

Tässä yhteydessä paperittomalla tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole laillista. Näihin kuuluvat maahan jääneet kielteisen turvapaikka- tai muun oleskelulupapäätöksen saaneet. Lisäksi paperittoman kaltaisessa tilassa on henkilöitä, joiden tilapäinen maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. Näitä ovat esimerkiksi tietyt Itä-Euroopan EU-maiden liikkuvat väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan sekä opiskelijat, joilla määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa on umpeutunut.

Toisin kuin kiireelliset palvelut, jotka on määritelty terveydenhuoltolaisissa, välttämättömien palvelujen yksikäsitteinen määrittely puuttuu. Helsingissä sillä tarkoitetaan käytännössä sellaista lääketieteellistä hoitoa, jonka lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattilainen on todennut välttämättömäksi niin, että hoitoa ei voida lykätä ilman että potilaan terveydentila olennaisesti heikkenee maassa olon aikana. Maassaoloaika on asian luonteesta johtuen paperittomien kohdalla vaikeasti arvioitavissa. Yksityiskohtaista listausta välttämätöntä hoitoa vaativista tilanteista ei voida laatia, mutta sosiaali- ja terveystoimiala on laatinut riittävät sovellettavissa olevat ohjeet hoidon välttämättömyyden arviointiin.

Kun päätös hoidon laajentamisesta loppuvuodesta 2017 tehtiin, vuoden 2015 suuri maahanmuuttoaalto oli ohi ja paperittomia oli Helsingissä arviolta 1 000–1 500. Tiedossa oli, että määrä voi kasvaa merkittävästi, kun 8 500 turvapaikanhakijan valitukset eri oikeusasteissa tulevat päätökseen ja ratkaisut saadaan vuoden 2018 aikana.

Arviot paperittomien tämän hetkisestä määrästä Suomessa vaihtelevat huomattavasti välillä 3 000–10 000, ja heistä mahdollisesti puolet on Helsingissä. Helsingin terveydenhuollossa paperittomien määrä ei ole lisääntynyt samassa suhteessa.

Toisin kuin aloitteessa todetaan, kustannuksia pystytään seuraamaan, mutta niiden raportointi voi olla jonkin verran todellista käyttöä alhaisempaa, joskin tilanne on kohentunut vuoden takaisesta ja tarkentuu edelleen, kun toimintayksiköt sisäistävät raportointia koskevan ohjeistuksen. Paperittomuuden toteaminen on melko monimutkainen prosessi, mutta se on edellytys hoidon oikealle kohdentamiselle sekä tilastoinnille.

Vuonna 2018 Helsingin paperittomien terveydenhuollon avohoidon tilastoituneet kustannukset olivat 33 000 euroa. Näitä palveluja käyttäneitä paperittomia oli 139 ja käyntejä 321.

Tutkimusnäyttöä siitä, että kiireellistä terveydenhuoltoa laajemman terveydenhuollon tarjoaminen paperittomille toimisi itsenäisenä vetovoi-
matekijänä maahan saapumiselle, ei Suomesta ole. Myöskään muista Euroopan maista ei ole tiedossa vakuuttavaa tämän suuntaista näyttöä.

Edellä olevasta käy ilmi, että toimintaympäristössä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden perusteella voimassa olevia paperittomien sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksiä olisi tarpeen muuttaa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Paperittomat henkilöt muodostavat erityisen haavoittuvan väestöryhmän, jonka riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen parantaa tämän väestöryhmän terveyttä ja hyvinvointia."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle niin kutsuttujen paperittomien sosiaali- ja terveyspalvelujen laajentamisen purkamista koskevasta perussuomalaisten ryhmäaloitteesta 19.6.2019 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

8

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Maria Ohisalon valtuustoaloitteesta koskien työttömien työkyvyn ylläpitämistä

HEL 2019-003280 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa seuraavan lausunnon valtuutettu Maria Ohisalon ym. valtuustoaloitteeseen koskien työttömien työkyvyn ylläpitämistä:

"Työkyky- ja terveysneuvonta

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan (1326/2010) kunnan tehtävänä on järjestää työttömien terveyspalvelut. Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi ohjekirjeen asiasta 19.8.2013 [STM, Työttömien-terveyspalvelut](#). Kuntien järjestämän terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on tuettava työttömän työ- ja toimintakykyä, ehkäistävä sairauksia sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämänhallintaa. Tarvittaessa henkilöt on ohjattava hoitoon tai lääkinnälliseen, ammatilliseen tai sosiaaliseen kuntoutukseen.

Sosiaali- ja terveystoimessa työkyky- ja terveysneuvontaa tekee seitsemän työterveyshoitajaa päätyönään. Asiakkaat ohjautuvat työkyky- ja terveysneuvontaan pääasiassa Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP) ja Ohjaamo Helsingistä.

Vuonna 2017 työkyky- ja terveysneuvonnassa oli asiakkaita 2 054 ja vastaava luku vuonna 2018 oli 2 350. Tänä vuonna työkyky- ja terveysneuvonnassa on ollut tammikuun alusta maaliskuun loppuun 748 asiakasta. Tämän vuoden asiakkaista 29,5 prosenttia oli alle 31-vuotiaita, 29,1 prosenttia 31–45-vuotiaita ja 41,3 prosenttia yli 45-vuotiaita.

Myös terveysasemilla tehdään jossain määrin työttömien terveystarkastuksia. On sovittu, että TYP ohjaa terveysasemille tarkastuksiin alle 30-vuotiaita, yli 300 päivää työttömänä olleita ja maahanmuuttajia. Työttömät voivat käyttää myös [sähköistä terveystarkastusta](#), josta poimitaan tarkempaan tarkastukseen ne asiakkaat, jotka sitä tarvitsevat.

Paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat

Paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluja on parannettu osana terveys- ja hyvinvointikeskus -toimintamallia niin, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut joustavasti moniammatillisella yhteistyöllä.

Tiedottaminen

Työttömien terveystarkastuksista löytyy tietoa sosiaali- ja terveystoimen nettisivuilla, missä kerrotaan, että työttömillä on oikeus terveystarkastukseen ja yhteistiedot terveysasemille. Suurin osa työttömien terveystarkastuksiin tulevista ohjautuu kuitenkin palveluun TYP:n tai Ohjaamo Helsingin kautta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Työttömän terveyden ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että hänellä on mahdollisuus päästä työttömien terveystarkastukseen ja työkykyarvioon. Osa työttömistä ei ole kuitenkaan tietoisia oikeudestaan. Sosiaali- ja terveystoimi parantaa viestintää niin, että kaikki työkyky- ja terveysneuvontaa tarvitsevat osaavat hakeutua palveluun."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Maria Ohisalon ym. aloitteeseen viimeistään 19.6.2019.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Luhtasela, nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja, puhelin: 310 23178
leena.luhtasela(a)hel.fi
Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 310 42611
timo.j.lukkarinen(a)hel.fi
Marja Heikkinen, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 42303
marja.heikkinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Maria Ohisalon aloite työttömien työkyvyn ylläpitämisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

9

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Reetta Vanhasen aloitteesta, joka koskee moniammatillisen mielenterveystyön vahvistamista lisäämällä psykologeja terveysasemille

HEL 2019-004553 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Reetta Vanhasen ym. terveysasemien moniammatillista mielenterveystyötä koskevasta valtuustoaloitteesta:

"Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan perusterveydenhuollossa toteutettavan matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen kokonaisuus aikuisikäisille muodostuu terveysasemien mielenterveystyöstä, terveysasemilla toimivista mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajista, psykiatrisen erikoissairaanhoidon liikkuvista akuutti-, arviointi- ja konsultaatio-työryhmistä sekä terveysasemille jalkautuvista psykiatreista.

Helsingin uudistetussa terveys- ja hyvinvointikeskus (THK) -toimintamallissa se työntekijä, johon asiakas ensimmäistä kertaa ottaa yhteyttä, vastaa asiakkaan palvelu- ja hoitoonohjauksesta. Tarvittaessa asiakkaalle nimetään yhteyshenkilö, joka koordinoi eri ammattilaisten antamaa hoitoa. Ammattilaiset tekevät työtään yhdessä toistensa ja asiakkaan kanssa erilaisissa asiakkaan tarpeiden mukaan räätälöidyissä tiimeissä ja verkostoissa. Yhteisen työn tekeminen konkretisoituu joko yhdessä rakennuksessa tai verkostomaisena toimintatapana ja edellyttää toimivia konsultaatiokanavia.

Mielenterveyspalvelut on järjestetty Helsingissä valtakunnallisten suositusten mukaisesti porrasteisesti eli perusterveydenhuollossa hoidetaan lievät ja keskivaikeat mielenterveyshäiriöt. Esim. valtaosa lievään tai keskivaikeaan depression sairastuneista potilaista voidaan hoitaa perusterveydenhuollossa terveyskeskuslääkärin ja terveydenhoitajan, tai mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajan, vastaanotoilla konsultoivan psykiatrin tuella.

Helsingin terveysasemilla toimii myös 36 psykiatria- ja päihdepalvelujen mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajaa. Sairaanhoidajien vastaanotolle ohjaututaan terveysaseman terveydenhoitajan tai lääkärin tekemän hoidon tarpeen arvion jälkeen. Myös esim. neuvolasta tai lastensuojelusta voidaan ohjata aikuisikäisiä asiakkaita vastaanotoille.

Vuonna 2018 mielenterveys- ja päihdesairaanhoitajat hoitivat 13 000 eri potilasta. Lievien ja keskivaikeiden mieliala- ja ahdistuneisuushäiriöiden hoidon lisäksi he tarjoavat apua elämänsä kriiseihin sekä alkoholin varhaisvaiheen riskikäyttöön ja haitalliseen käyttöön liittyviin ongelmiin. Sairaanhoitajien tehtäviin kuuluu myös ajokelpoisuuden arviointi, ADHD-arviot ja ns. lievät unilääke- ja bentsodiatsepiinivieroitukset. Potilaiden arviointi ja hoito toteutetaan kansallisten Käypä hoito -suositusten mukaisesti sisältäen mm. erilaisia seulontatestejä, psykoedukaatiota, psykoterapeuttisia interventioita ja ryhmämuotoista hoitoa. Sairaanhoitajilla on suora konsultaatioyhteys psykiatria- ja päihdepalveluihin, mihin he tarvittaessa myös ohjaavat erikoissairaanhoidon tarpeessa olevat potilaat.

Osa potilaista ohjataan HUSin nettiterapiaan. Vuonna 2018 IT-psykiatriassa hoidettiin 1 112 helsinkiläistä.

Kalasataman, Malmin, Laakson ja Vuosaaren akuutti-psykiatrian poliklinikoiden liikkuvat akuutti-, arviointi- ja konsultaatiotyöryhmät (aiemmin yleispsykiatrian ja päihdehoidon konsultaatiotyöryhmät) tarjoavat apua ja konsultaatiota kaikkialle peruspalveluihin, lastensuojeluun, asumis- palveluihin tai asiakkaan kotiin muutaman arkipäivän sisällä avunpyynnöstä. Työryhmät auttavat myös äkillisissä vakavissa psykiatrisissa kriisitilanteissa ja tarjoavat lyhytinterventioita. Liikkuviissa työryhmissä on 42 työntekijää, joista yhdeksän on psykologeja. Psykiatria- ja päihdepalvelut on tehostanut moniammatillisten työryhmien toimintaa THK-mallin mukaisesti perusterveydenhuollon tukena: vuonna 2018 hoidettiin noin 3 100 eri potilasta ja tammi-maaliskuussa 2019 palvelua on tarjottu jo 1 600 eri potilaalle.

Myös jalkautuvien psykiatrien tukea tarjotaan jokaiselle terveysasemalle. Vuonna 2018 konsultaatiota annettiin noin 1 000 terveysaseman asiakkaan hoitoon.

Edellä kuvattujen palvelujen lisäksi perusterveydenhuollon matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen saatavuutta vahvistetaan kuluvan vuoden elokuussa Myllypuron terveysaseman (keväästä 2020 alkaen terveys- ja hyvinvointikeskus) yhteyteen avattavalla helsinkiläisten nuorten ja aikuisikäisten palvelupisteellä. Palvelupisteeseen kohdennetaan uusia psykologin vakansseja. Palvelu laajennetaan Myllypuron jälkeen kaikkien terveysasemien asiakkaille ja toiminnasta vastaa psykiatria- ja päihdepalvelut. Toiminnan suunnittelussa on hyödynnetty Espoon ja Vantaan palvelujen järjestämismalleja ja kokemuksia, ja asiakkaita voidaan ohjata alkuarvion jälkeen palvelupisteestä suoraan mm. lyhytpsykoterapiaan.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on 152 psykologin vakanssia (tilanne 1.4.2019, mukaan lukien johtavat ja vastaavat psykologit, ei sisällä yhdeksää neuropsykologin vakanssia), jotka jakaantuvat palveluittain seuraavasti:

- psykiatria- ja päihdepalveluissa 62 vakanssia
- perheneuvoloissa ja neuvolan psykologipalveluissa 58 vakanssia
- lastensuojelussa ja lastenkotitoiminnassa 20 vakanssia
- maahanmuuttajapalveluissa 7 vakanssia
- kehitysvammapoliklinikalla 5 vakanssia.

Nuorisoasemalle resursoidaan lisävakansseja vuoden 2019 aikana.

Psykologien työstä merkittävä osa on psykologisia interventioita, arvioita ja tutkimuksia. Sen lisäksi he työskentelevät osana moniammatillista tiimiä tuoden työryhmälle psykologista tietoa ja ymmärrystä asiakkaan hoidon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Keskeinen osa psykologien tehtävistä muodostuu myös konsultointi-, koulutus- ja kehittämis-tehtävistä.

Psykologien vakanssien lisäksi toimialalla on 27 psykoterapeutin vakanssia, jotka on sijoitettu vauvaperhetyöhön, pariterapiapalveluihin ja perhekuntoutukseen sekä kahdeksan perheterapeutin vakanssia, jotka ovat nuorisoasemalla ja perheiden päihdekuntoutuksessa.

Psykoterapeuttivakanssien lisäksi valtaosalla psykiatria- ja päihdepalvelujen henkilöstöstä on joko psykoterapeutin ammattinimikkeeseen oikeuttava koulutus tai ammatillisena täydennyskoulutuksena muita psykoterapian menetelmäkoulutuksia. Esimerkiksi terveysasemilla työskentelevistä mielenterveys- ja päihdesairaanhoitajista yli puolet on käynyt kaupungin järjestämän lyhytpsykoterapiakoulutuksen ja muut erityyppisiä perheterapian ja kognitiivisen tai ratkaisukeskeisen psykoterapian koulutuksia. Työntekijöiden täydennyskoulutus ja työnohjaus on jatkuvaa.

Eri ammattiryhmien osaamista hyödynnetään asiakkaan hoidossa työskentelemällä asiakkaan tarpeiden perusteella kootuissa työryhmissä. Moniammatillinen työote toteutuu eri ammattiryhmien jäsenten välisenä työryhmätyönä, työparityöskentelynä, konsultaationa ja neuvontana. Moniammatillisen työn työohjeet on sisällytetty työyksiköiden prosessikuvauksiin, hoito-ohjelmiin ja hoitoketjuihin sekä työntekijöiden perehdytykseen. Myös työntekijöiden täydennyskoulutus ja työnohjaus toteutetaan usein moniammatillisesti.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Matalalla kynnyksellä perustasolla toteutuva mielenterveys- ja päihdehäiriöiden varhainen tunnistaminen ja psykososiaalinen tuki ehkäisevät oireiden vaikeutumista ja kroonistumista ja ovat kustannustehokkaita interventioita.”

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveystalautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Reetta Vanhasen ym. aloitteesta 10.9.2019 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sami Keränen, ensilinjan palvelujen päällikkö, puhelin: 310 49931
sami.keranen(a)hel.fi
Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Reetta Vanhasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

10

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Tuomas Rantasen lasten ja nuorten psykiatrisia hoitoketjuja koskevasta toivomusponnosta

HEL 2018-012654 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Tuomas Rantasen toivomusponnosta koskien lasten ja nuorten psykiatria hoitoketjuja:

"Pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) tarkastuslautakuntien vuonna 2018 tekemän yhteisarvioinnin perusteella lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalveluihin ei ole kaikilta osin sujuvaa.

Kaupunkien lapsille ja nuorille tarjoamien mielenterveyspalvelujen järjestämistavassa on kaupunkien välisiä eroja. Esimerkiksi Espoossa toimii oma lastenpsykiatrinen avohoitoyksikkö kun taas Helsinki nojaa sovitun työnjaon mukaisesti HUSin palveluihin kaupunginvaltuuston vuonna 2007 tekemään päätökseen liittyen. Yhteistä kaupunkien palveluille on, että niihin on ruuhkaa. Erikoissairaanhoidon lähetemäärät ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina. Sekä lastenpsykiatriassa että nuorisopsykiatriassa yli kolme kuukautta hoitoon pääsyä odottaneiden potilaiden määrä on kasvanut vuonna 2018 ja myös hoitoon pääsyn odotusaika on pidentynyt.

Arvioinnissa todettiin puutteita perustason palveluissa: psykologien ja psykiatrisen sairaanhoitajan palveluita ei ole riittävästi. Lääkäreistä on pulaa. Palvelua järjestäviä tahoja on useita ja tiedonkulku eri tahojen välillä on puutteellista. Erikoissairaanhoidon lähetekäytäntö on raskas ja jatkohoitoon ohjaus ei aina toimi. Lastensuojelun näkemyksen mukaan kaikkein vaikeimmin oireilevia lapsia ja nuoria voidaan joutua sijoittamaan kiireellisesti, koska heille ei ole tarjolla riittävän tiivistä hoitokontaktia.

Pääkaupunkiseudun ja HUSin tarkastustoimet antoivat useita yhteisiä suosituksia lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuuden parantamiseksi. Kaupungin tilanteesta riippuen tulisi vahvistaa opiskelu- huollon psykologipalveluita ja psykiatristen sairaanhoitajien palveluita tai perheneuvolaa ja vastaavaa nuorten yksikköä. Lisäksi suositeltiin vastuuhenkilön nimeämistä palvelujen ja hoidon koordinoimiseksi sekä yhteistyön lisäämistä lääkärin rekrytointiongelman helpottamiseksi, lähetekäytännön sujuvoittamiseksi ja jatkohoitoon ohjaamisessa.

Perhekeskusten moniammatillinen toimintamalli edesauttaa koordinoitusti lasten ja nuorten tarpeen mukaisten ja oikea-aikaisten palvelujen tarjoamista. Tämän toimintamallin perustana ovat erityistyöntekijöiden osaamisen ja resurssien oikea kohdentaminen sekä selkeät hoito- ja palveluprosessit. Näin kyetään tunnistamaan erilaiset kehitys- ja oppimisvaikeudet ja kohdentamaan lapselle ja nuorelle sekä perheelle riittävää tukea varhaisessa vaiheessa.

Kasvatus- ja perheneuvonnan (perheneuvola) tehtävänä ovat vanhemmuuden tukeminen ja perheen vuorovaikutussuhteiden vahvistaminen ovat psykososiaalisen tuen muotoja, jotka tukevat lasten, nuorten ja perheiden mielenterveyttä. Neuropsykologista osaamista ja asiantuntemusta vahvistetaan henkilöstön koulutuksilla perhe- ja sosiaalipalveluissa. Koulutukset alkavat syksyllä 2019.

Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille on tarjottu vuodesta 2002 lähtien terveydenhoitajien tapaamisia ensin yhteis palvelupisteissä, sittemmin Työvoiman palvelukeskuksessa, Ohjaamossa. Kaupunginhallituksen kahden miljoonan euron erillismäärärahan turvin on meneillään kokeilu liikkuvasta mielenterveystiimistä, joka tarjoaa tapaamisia muun muassa Ohjaamon, tiettyjen oppilaitosten, nuorten sosiaalityön ja jälkihuollon asiakkaille.

Lastensuojelun asiakkaiden näkökulmasta on tärkeää, että yhteistyössä HUSin kanssa kyetään etenemään konkreettisiin toimenpiteisiin, erityisesti kotona asuvien nuorten nuorisopsykiatristen palveluiden kehittämisessä ja vahvistamisessa.

13–23-vuotiaidelle nuorille mielenterveys- ja päihdepalveluita tarjoavan Nuorisoaseman resursointia ja palvelun saavutettavuutta lisätään vuoden 2019 aikana. Lisäksi perustetaan uusi matalan kynnyksen mielen- terveys- ja päihdepiste, jonka kautta myös nuoret saavuttavat uuden helpon väylän neuvonnan ja palvelujen piiriin. Nuorisoaseman kehittäminen on osa lasten ja nuorten varhaisen tuen ja mielenterveyspalvelujen palveluketjun monialaista kehittämistä.

Vuonna 2019 Helsingin sosiaali- ja terveystoimen, kasvatus- ja koulutustoimen sekä HUSin kesken konseptoidaan yhteinen palvelu- ja prosessiketju lapsen varhaisen tuen tarpeen sekä nuorten mielenterveysongelmien havainnointiin ja hoitoon. Samalla rakennetaan yli 12-vuotiaiden nuorten päihde- ja mielenterveystyön palvelut ja toimintamallit. Näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi on menossa valmistelevien työryhmien nimeäminen. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmia tullaan tarkastelemaan organisaatio- ja sektorirajat ylittävänä ilmiönä, ei ai-noastaan sairautena.

Lääkäreiden puute on haaste. Sosiaali- ja terveystoimialalla on käynnistynyt Lääkäreiden saatavuuden ja pysyvyyden edistäminen -hanke terveysasemien ja sisätautien poliklinikan palvelussa vuosina 2019–2021. Lasten ja nuorten lääkäripalvelut kuuluvat terveysasemat ja sisätautien poliklinikka -palveluun.

Varhaisen tuen palveluita kehitetään lapsille ja nuorille, joille eivät esimerkiksi koulupsykologin käynnit riitä, vaan jotka tarvitsevat psykoterapiaa tai hoidollista tukea, vertaisryhmää tai ryhmämuotoista toiminnallista tukea.

Opiskeluterveydenhuollossa on seitsemän psykiatrasta sairaanhoitajaa tietyissä oppilaitoksissa. Osan viikosta he palvelevat kaikkia opiskelijoita. Lisäksi kaupunginhallituksen erillismäärärahan puitteissa on kokeiluna kevästä 2018 lähtien liikkuva mielenterveystiimi, johon kuuluu psykologi, kaksi psykiatrasta sairaanhoitajaa ja sosiaaliohjaaja. Terveystenhoitajat ovat merkittävässä asemassa, kun nuoria ohjataan mielen-terveyspalveluihin. Tarkoituksena on kouluttaa oppilashuollon henkilöstöä KKT (kognitiivinen käyttäytymisterapia) -menetelmään syyskaudella 2019. Lyhytkestoinen menetelmä on osoitettu toimivaksi osaksi matalan kynnyksen palveluja.

Opiskelu- ja terveydenhuollon yhteistyö sosiaali- ja terveystoimen ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon kanssa on runsasta. Varsinkin Lapsi- ja perhepoliittisen muutosohjelman (Lape) myötä yhteistyö on lisääntynyt ja yhteisiä asiakasprosesseja on kuvattu. Yhteistyörakenteita on edelleen parannettava ja säännöllistettävä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Oikea-aikaiset, oikein kohdistetut ja organisaatorajat ylittävät toimenpiteet lisäävät lasten ja nuorten psyykkistä hyvinvointia ja terveyttä."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Tuomas Rantasen ym. toivomuspöytäkirjan koskien lasten ja nuorten psykiatrisia hoitoketjuja 20.6.2019 mennessä. Lausunto on pyydetty myös kasvatus- ja koulutuslautakunnalta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Rantanen Tuomas, toivomusponsi, Kvsto 28.11.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 16.04.2019 § 137

HEL 2018-012654 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon talousarvioaloitteesta HUS:n lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoketjun ja kaupungin omien sote-palveluiden ja oppilashuollon yhteistyössä olevien ongelmien ratkaisemiseksi.

Lasten ja nuorten mielenterveyden peruspalveluja ei ole ollut Helsingissä riittävästi. Perheneuvolan palvelut kohdentuvat suurelta osin vanhemmuuden tukemiseen. Opiskeluhuollon palveluissa pääpaino on oppilaiden oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisessa. Lasten- ja nuorisopsykiatriaan tehdyistä lähetteistä palautuu takaisin suuri osa. Palautuneissa lähetteissä on muun muassa itsetuhoisia nuoria. Koulun ulkopuolella tarjottavan avun riittämättömyys johtaa siihen, että opiskelu- huollossa ei ole ollut riittävästi resursseja ennaltaehkäisevään työhön.

Opiskeluhuollon yhteistyö sosiaali- ja terveystoimen ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon kanssa on kuitenkin runsasta. Varsinkin Lapsi- ja perhepoliittisen muutosohjelman (Lape) myötä yhteistyötä on voitu linjata aiempaa huomattavasti tarkemmin. Myös yhteistyön esteitä on voitu poistaa. Yhteisiä asiakasprosesseja on kuvattu, ja esimerkiksi poissaoloihin puuttumiseen on haettu yhtenäisiä toimintamalleja. Yhteistyö on aiempaan verrattuna melko toimivaa.

Erikoissairaanhoidon kanssa tehtävä yhteistyö toimii erityisen hyvin HYKS varhain- palvelussa, jossa psykiatrian työntekijät tulevat matalalla kynnyksellä kouluille ratkaisemaan ongelmia yhdessä koulun työntekijöiden kanssa. Tätä toimintaa voisi entisestään laajentaa.

Psykiatriassa on perinteisesti noudatettu jaottelua lasten- ja nuorisopsykiatriaan. Tämä jaottelu on jäykkä ja keinotekoinen. Lapsipsykiatriassa aloitettuja hoitosuhteita tulisi voida jatkaa myös kolmentoista ikävuoden jälkeen, ja vastaavasti nuorisopsykiatria voisi ottaa asiakkaak-

seen myös alle 13 vuoden ikäisiä nuoria, mikäli ongelmat ovat heidän palvelukonseptiinsa paremmin sopivia.

Sosiaali- ja terveystoimessa on arvioitu, että kaupunkiin tarvittaisiin perustason mielenterveyspalveluja tuottava yksikkö, joka voitaisiin perustaa esimerkiksi perhekeskuksen yhteyteen. Tämä suunnitelma on kannatettava, sillä siten varmistettaisiin lasten ja nuorten oikea-aikainen hoitoon pääsy. HUS psykiatrian palveluihin on jonoa, ja sieltä laitetaan ajoittain oppilaita koululle ”jatkohoitoon”, vaikka koulujen työntekijöillä ei ole tällaisia valmiuksia. Myös nuorisosemalle on jonoa, vaikka sen toimintaan oltiinkin muita osin tyytyväisiä.

Psykiatrian, sosiaali- ja terveystoimen sekä oppilashuollon yhteistyötä on varsinkin viime vuosina kehitetty, ja alan toimijoilla on kasvava yksimielisyys siitä, miten toimimalla palvelujen laatua voidaan parantaa entisestään. On parannettava ja säännöllistettävä yhteistyörakenteita keskeisten hoitotahojen kanssa, jotta katvealueet saadaan poistettua.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Crister Nyberg, opiskelijahuollon päällikkö, puhelin: 310 86659
crister.nyberg(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, Ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

11

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunkiympäristön toimialalle talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaluonnoksesta vuosille 2020–2029

HEL 2019-005491 T 10 06 00

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa seuraavan lausunnon kaupunkiympäristön toimialalle talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaluonnoksesta vuosille 2020–2029 ja vuokra- ja osake-ehdotuksesta vuosille 2020–2022:

"Lausunnossa on esitetty sosiaali- ja terveystoimialan hanketarpeet, jotka ovat sisältyneet lausuntopyynnön talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaluonnokseen tai vuokra- ja osakekohteiden suunnitella oleviin uudis- ja peruskorjaushankkeisiin vuosiksi 2020–2022. Lisäksi lausunnossa on esitetty uudet hanketarpeet tai muutostarpeet perusteluineen.

Talonrakennushankkeiden rakentamishjelma

Sosiaali- ja terveystoimialan uudis- ja lisärakennushankkeet

- Hyvösen lastenkoti, uudisrakennus: laajuus 2000 bruttoala (brm²), rakentamiskustannukset ovat 8,3 miljoonaa euroa, rakentaminen 6/2020–8/2021. Tämä on kiireellinen hanke, joka korvaa nykyiset sisäilmaongelmaiset tilat. Hanke pitää toteuttaa ohjelman mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystoimialan korjausrakennushankkeet

- Kallion virastotalo, Toinen linja 4, 8. kerroksen muuttaminen monitilatoimistoksi: rakentamiskustannukset ovat 1 miljoonaa euroa, rakentaminen 6/2020–12/2020. Hanke toteutetaan 9. kerroksen muutostöiden jälkeen.
- Kivelän vanhustenkeskus, Sibeliuksenkatu 14–16: Rakennuksiin 25 ja 27 korjataan tilat Laakson ja Töölön terveysasemalle, neuvolalle ja fysioterapialle. Rakentamiskustannukset 4 ovat miljoonaa euroa, rakentaminen 1/2021–12/2021. Tilat tarvitaan, jotta Laakson yhteissairaalan rakentaminen voi käynnistyä. Aikataulu tulee sovittaa Laakson yhteissairaalan aikatauluun, jottei sairaalahanke viivästy puuttuvien korvaavien tilojen takia. Laajuus tarkentuu, kun keskustan perhekeskuksen tilat ja toteutusaikataulu varmistuvat.

- Laakson sairaala, Lääkärintie 8: rakennukseen 1 korjataan väistötilat lännen psykiatria- ja päihdekeskukselle. Rakentamiskustannukset ovat 1,5 miljoonaa euroa, rakentaminen 9/2020–6/2021. Väistötilat tarvitaan, jotta Laakson yhteissairaalan rakentaminen voi käynnistyä.
- Outamon lastenkoti, Karkalintie 148, päärakennuksen peruskorjaus: laajuus 596 bruttoala (brm²), rakentamiskustannukset ovat 1,2 miljoonaa euroa, rakentaminen 1/2022–12/2022. Rakennus on erittäin huonossa kunnossa, peruskorjaus on toiminnan jatkumisen kannalta välttämätön ja kiireellinen.
- Pakilakoti, Suovakuja 1, välttämättömät sisäilmakorjaukset: Rakentamiskustannukset ovat 2,2 miljoonaa euroa, rakentaminen 6/2019–11/2020.

Sosiaali- ja terveystoimialan osake- ja vuokrahankkeet

Yhteishankkeet

- Vuosaaren seniorikeskus (monipuolinen palvelukeskus), uudisrakennus: 15 000 bruttoala (brm²), 2022–2025. Hanke on pysähtynyt kaavavalituksen takia. Hanke pitää käynnistää välittömästi sen jälkeen, kun kaavoitusongelmat on selvitetty.
- Laakson yhteissairaala: 160 000 bruttoala (brm²), 2021–2027. Hankesuunnitelma valmistuu vuoden 2020 alussa, jolloin kokonaislaajuus ja kustannusarvio tarkentuvat. Hankkeen toteuttaminen edellyttää korvaavien tilojen tai väistötilojen järjestämistä useille toiminnoille rakentamisen ajaksi.
- Malmin sairaalan laajennus: toteutusmuoto ja laajuus on avoin, toteutus 2024–2027. Malmin rakennuksen 18 tiloille tarvitaan korvaavat tilat mahdollisimman pian. Tarveselvitys ja suunnittelu pitää käynnistää välittömästi.
- Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskus, vuokrahanke: 15 500 bruttoala (brm²), 2022–2025. Hankesuunnitelma valmistui vuonna 2018. Tavoitteena toteutus ohjelman mukaan.

Terveys- ja päihdepalvelut

- Mannerheimintie 172 suun terveyden korvaavat tilat, Haartmaninkatu 1: 3 452 bruttoala (brm²), toteutus 2019–2020.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

- Kalasataman kehitysvammaisten toimintakeskus: 1000 bruttoala (brm²), 2018–2020. Uudisrakennus, jossa toiminta alkaa huhtikuussa 2020. Mahdollistaa kaikkein haastavimmin käyttäytyvien asiak-

kaiden työ- ja päivätoiminnan järjestämisen sekä mahdollisuuden vähentää ostopalveluja.

- Lastenkodin yksikkö, Malmin lastenkodin Karviaistien pienyksikön peruskorjaus korvaaviin tiloihin Louhikkotielle: 450 bruttoala (brm²), 2019–2020. Nykyiset tilat eivät sovellu lastenkotikäyttöön, muun muassa aluehallintovirasto ilmoittanut, että uudet tilat on hankittava.
- Haavikon opetus- ja aikuiskoulutuskeskuksen nykyisen tilojen peruskorjaus: 530 bruttoala (brm²), 2019–2020. Tiloissa on ollut viemäröintiin liittyviä ongelmia ja sisätilaongelmia. Tilat ovat ahtaat, esteelliset ja huonokuntoiset. Selvityksen jälkeen on päädytty nykyisten tilojen peruskorjaukseen, jonka myötä toimintaa voidaan tehostaa ja lisätä asiakasmäärää.
- Kehitysvammaisten asuntoryhmä D, Koskelantie 66a: 1 400 bruttoala (brm²), 2019–2021. ASU-hankkeen mukainen hanke. Paikkoja 20, asukkaat ohjautuvat vammaistyön SAS-jonosta.
- Uusix-verstaiden Parrukadun toimipistettä korvaavat tilat: toteutusmuoto puuttuu, 2 900 bruttoala (brm²), 2020–2021. Tätä hanketta pitää edistää. Suvilahden kiinteistö puretaan vuonna 2020 ja kiinteistön tulee olla tyhjä 4/2020. Työtoiminnan asiakkaille tulee järjestää korvaavat tilat (220 asiakaspaikkaa).
- Malminkartanon ja Herttoniemen nuorten vastaanoton korvaavat yhteiset tilat: sijoittuvat uudisrakennukseen Krämerintie 6, 1 500 bruttoala (brm²), 2020–2021. Nykyiset tilat ovat nuorten vastaanottotoimintaan soveltumattomat.
- Kehitysvammaisten asuntoryhmä, ruotsinkielinen, Postipuisto 1, Lavakatu 1: 1 400 bruttoala (brm²), 2020–2022. Paikkoja 20, asukkaat vammaistyön SAS-jonosta.
- Kehitysvammaisten asuntoryhmä, Vuosaarentie 3: 1 600 bruttoala (brm²), 2020–2021. Paikkoja 22, asukkaat vammaistyön SAS-jonosta.
- Ammatillinen perhekoti (lastensuojelu): 200 bruttoala (brm²), 2020–2021. Korvaavat nykyiset tilat, joista joudutaan luopumaan.
- Kehitysvammaisten asuntoryhmä E: 1 400 bruttoala (brm²), toteutus 2021–2022. Paikkoja 20, asukkaat ohjautuvat vammaistyön SAS-jonosta.
- Kehitysvammaisten asuntoryhmä C, Fallkulla, Jokipoikasenkaari 3: 1 400 bruttoala (brm²), 2020–2022.
- Kehitysvammaisten asuntoryhmä ja erilliset asunnot Mellinintie (Pasilan ryhmäkotia korvaava): 2 000 bruttoala (brm²), 2021–2022.
- Kehitysvammaisten asuntoryhmä B, Postipuisto 2, Postiljooninkatu: 1 400 bruttoala (brm²), 2021–2023. Paikkoja 20, asukkaat ohjautuvat vammaistyön SAS-jonosta.
- Keskustan perhekeskus: toteutusmuoto ja sijainti puuttuvat, laajuus noin 4 000 bruttoala (brm²), toteutus 2022–2023. Hanke pitää käyn-

nistää mahdollisimman pian. Tarvekuvaus valmistuu syksyn 2019 aikana. Toteutusta on tarve nopeuttaa.

- Kehitysvammaisten asuntoryhmä F: korvaava Gunillankujan hankkeelle, 14 000 bruttoala (brm²), tontti ja aikataulu puuttuvat.
- Malmin vastaanotto- ja kriisityö, Riihenkulma 4, korvaavat tilat: Vastaanottoperhetoiminnalle tarvitaan uudet tilat pikaisesti, vielä ei ole sijaintipaikkaa, toteutusmuotoa eikä rakentamisaikaa. Malmin nykyisistä tiloista joudutaan luopumaan.
- Malmin lastenkodein korvaavat tilat: ei vielä sijaintipaikkaa eikä toteutusmuotoa. Malmin lastenkodin Kotikaivontien ja Tilanhoitajankareiden tilat ovat lastenkotitoimintaan soveltumattomat. Kotikaivontien tilojen osalta tarve kiireellinen ja aluehallintoviraston toteama. Toiminnan näkökulmasta nyt erillään olevat tilat tulee yhdistää.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut

- Kontulan monipuolisen palvelukeskuksen uudisrakennus: 4 000 bruttoala (brm²), toteutus 2019–2020.
- Siltamäen palvelutalon A- ja B-rakennukset pitää peruskorjata tai hankkia korvaavat tilat. Esityksessä oleva peruskorjausaikataulu 2019–2020 ei ole toteutunut.
- Myllypuron monipuolinen palvelukeskus, perusparannus, 14 000 bruttoala (brm²), 2019–2021.
- Kustaankartanon monipuolinen palvelukeskus, G-rakennus: muutostyö ryhmäkodeiksi, 2020.
- Kustaankartanon monipuolinen palvelukeskus, F-rakennus: muutostyö ryhmäkodeiksi, 2020–2021.
- Keskustan monipuolinen palvelukeskus: toteutusmuoto auki, laajuus noin 15 000 bruttoala (brm²), 2020–2022. Hankkeen valmistelu on käynnistetty. Toimiala valmistelee joustavan tilaohjelman, jotta keskustan alueelta olisi mahdollista löytää toiminnalle soveltuva tontti tai rakennus.
- Kustaankartanon monipuolinen palvelukeskus, B-rakennus: muutostyö ryhmäkodeiksi, 2021–2022.
- Koskelan monipuolinen palvelukeskus, uudisrakennus: 15 000 bruttoala (brm²), 2021–2023. Hankesuunnittelu on käynnistynyt. Toiminta sijaitsee tällä hetkellä Koskelan sairaala-alueella, jossa ympäristön rakennustyöt häiritsevät toimintaa. Toteutusaikataulusta on tärkeä pitää kiinni, jotta uudet tilat saadaan käyttöön mahdollisimman nopeasti.
- Mariankoti, peruskorjaus ja muutos monipuoliseksi palvelukeskukseksi: 2021–2023 esitetään korvattavan Pohjois-Haagan monipuolisella palvelukeskuksella.
- Kustaankartanon monipuolinen palvelukeskus, H-, C-, ja A-rakennukset: muutostyöt ryhmäkodeiksi, toteutus 2022–2024.

- Kannelmäki-Malminkartanon monipuolinen palvelukeskus: 12 000 bruttoala (brm²), toteutus 2022–2024. Hanke tulisi toteuttaa aikataulussa, mutta tontti puuttuu.

Kommentit monipuolisiin palvelukeskuksiin

- Kustaankartanon hankkeiden eteneminen on tärkeää. Nyt ne eivät ole edenneet. Rakennukset täytyy siirtää Helsingin kaupungin asunnot Oy:n (Heka) hallintaan, sillä Heka vastaa Helsingissä asumishankkeiden toteuttamisesta. Kaupunkiympäristö ei rakennuta eikä ole edistänyt asumishankkeita.

Uudet ohjelmaan lisättävät hankkeet

- Pohjois-Haagan monipuolinen palvelukeskus: Helsingin kaupungin asunnot Oy (Heka) on valmistellut erilaisia vaihtoehtoja yhdessä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa. Alustava suunnitelma koskee rakennuksia Hopeatiellä Haagassa. Uuden suunnitelman tavoitteena on, että Hekan Hopeatien palvelutaloa laajennettaisiin monipuoliseksi palvelukeskukseksi ja sen viereen rakennettaisiin asuintaloja ikääntyneille. Tavoitteena on, että Pohjois-Haagan monipuolinen palvelukeskus korvaa Mariankodin, Kannelkodin ja Pakilakodin.
- Rudolfin palvelutalon palvelu- ja asuintilojen korjaaminen toimintaan soveltuviksi: A-talo sosiaali- ja terveystoimiala 553 m² ja asukkaat 3 666 m² sekä B-talo: sosiaali- ja terveystoimiala 234,5 m² ja asukkaat 2 037 m². Sosiaali- ja terveystoimiala valmistelee selvityksen tilojen käyttäjäprofileista. Selvityksen jälkeen tilat pitää korjata toiminnan vaatimusten mukaisiksi. Ryhmäkoteihin tarvitaan tilamuu-toksia, teknisiä järjestelmiä ja automaattinen sammutusjärjestelmä.
- Keskitetyt vainajatilat, uudisrakennus: Laakson sairaalan toteuttamisen yhteydessä poistuu vainajataloja mm. Laakson, Suursuon ja Auroran sairaaloista. Niitä ja kasvavaa tarvetta korvaamaan tarvitaan uudisrakennus keskitetyiksi vainajataloiksi, johon sijoitetaan kaupungin purettavien toimipisteiden vainajatilat. Päätös Laakson sairaalan yhteydessä toteutettavista vainajatilojen laajuudesta liittyy tämän hankkeen toteutukseen. Jos tätä hanketta ei toteuteta, kasvaa Laakson sairaalan laajuus ja kustannukset. Alustava arvio laajuudesta noin 500 m², laajuus ja kustannusarvio tarkentuvat myöhemmin, toteutus noin vuonna 2023.
- Laajasalo-Kruunuvuorenrannan monipuolinen palvelukeskus, uudisrakennus: Tarve ja tontin paikkaa selvitetään vuoden 2019 aikana. Alustava laajuus 12 000–15 000 bruttoala (brm²), toteutus 2028–2030."

Esittelijän perustelut

Kaupunkiympäristön toimiala pyytää sosiaali- ja terveystoimialalta lausuntoa 20.6.2019 mennessä talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaluonnoksesta vuosiksi 2020–2029 ja ehdotuksesta vuokra- ja osakekohteiden suunnitteilla olevista uudis- ja peruskorjaushankkeista vuosiksi 2020–2022.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Pirjo Sipiläinen, arkkitehti, puhelin: 310 42256
pirjo.sipilainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 TAE 2020-29 talonrakennushankkeet lausuntoversio
- 2 Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2020-2022 pääomitettuna_20190506_lausuntoversioversio

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

12

Tervalammen kartano- ja työlaitosmuseon irtaimiston luovuttaminen

HEL 2019-002155 T 02 07 02

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää luovuttaa Tervalammen kartanon kuntoutuskeskuksen Tervalammen kartano- ja työlaitosmuseon irtaimiston Vihdin museolle.

Samalla lautakunta päättää, että luovutuksen edellytyksenä on Vihdin museon sitoutuminen vastaamaan irtaimiston siirtämisestä museon tiloihin ja tästä aiheutuvista kustannuksista sekä kartano- ja työlaitosmuseon esineistön säilyttämisestä kokonaisuutena ja sen ylläpidosta sekä säilyttämisestä ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.

Esittelijän perustelut

Hallintosäännön 10 luvun 1 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan toimialalautakunta omalla toimialallaan päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranomainen päättää kaupunginhallituksen vahvistamissa rajoissa toimialan irtaimen omaisuuden luovuttamisesta lukuun ottamatta osakkeita.

Kaupunginhallitus on päättänyt 12.6.2017 (§ 663) muun muassa vahvistaa sosiaali- ja terveyslautakunnalle hallintosäännön 10 luvun 1 §:ssä määritellyn yleistoimivallan siten, että toimialalautakunta tai sen määräämä päättää toimialan irtaimen omaisuuden luovuttamisesta lukuun ottamatta osakkeita, kun irtaimen omaisuuden arvo on enintään 50 000 euroa.

Helsingin kaupunki on ostanut Tervalammen kartanon vuonna 1936 työlaitokseksi. Tällä hetkellä Tervalammen kartanossa toimii terveys- ja päihdepalvelujen päihdehuollon kuntoutuskeskus. Kuntoutuskeskuksen yhdessä rakennuksessa toimii kartano- ja työlaitosmuseo, joka on tietävästi perustettu 1970–80-luvuilla.

Museokokoelmaan kuuluu muun muassa kartanon keittiön ja maatilan työvälineistöä sekä sota-ajasta ja työlaitoshistoriasta kertovaa esineistöä. Tämän asian liitteenä 2 on luettelo kartano- ja työlaitosmuseon esineistöstä sekä valokuvia kartano- ja työlaitosmuseosta liitteenä 3.

Tervalammen kartanon kuntoutuskeskuksen toiminta siirtyy kuluvan vuoden loppusyksystä Helsinkiin Auroran sairaala-alueelle, arvioitu muuttoajankohta on joulukuu 2019. Toimialan vuokrasopimus Terva-

lammen kartanosta on voimassa tammikuuhun 2020 saakka. Tämän johdosta on päätettävä museon ylläpidon järjestämisestä tulevaisuudessa. Liitteenä 1 on Helsingin kaupunginmuseon lausunto museokoelman hallinnan tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä tulevaisuudessa.

Lausunnon mukaan Tervalammen kartano- ja työlaitosmuseon kokoelman lahjoittaminen ammatillisesti toimivalle Vihdin museolle on kulttuurihistoriallisesti kestävä ja tarkoituksenmukaisin ratkaisu.

Kokoelman liittämiselle Helsingin kaupunginmuseon kokoelmiin ei ole kokoelmapoliittisia perusteita lukuun ottamatta yksittäisiä työlaitoshistoriaan liittyviä esineitä. Kokoelman hajottaminen ja esineistön jakaminen kaupunginmuseon ja Vihdin museon kokoelmiin ei kuitenkaan ole lausunnon mukaan museologisesti perusteltua.

Helsingin kaupunginmuseo ei ole lausunnossaan ottanut kantaa museokokoelman rahalliseen arvoon, koska se ei kuulu museon tehtäviin. Luovutettavan esineistön luonne huomioon ottaen sekä kaupunginmuseon konsultaatioon perustuen sen arvon on katsottava jäävän alle 50 000 euron.

Kartano ja työlaitosmuseon esineistön arvo perustuu sen muodostaman kokonaisuuden kulttuurihistorialliseen, ei taloudelliseen arvoon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Johanna Palve, vs. johtaja, Tervalammen kartano, kuntoutuskeskus, puhelin: 310 58367

johanna.palve(a)hel.fi

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kaupunginmuseon lausunto 7.5.2019
- 2 Tervalammen kartano- ja työlaitosmuseon esineluettelo
- 3 Kuvia Tervalammen kartano- ja työlaitosmuseon irtaimistosta

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta

Otteet

Ote
Vihdin museo

Otteen liitteet
Esitysteksti

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveys-
lautakunta

Terveys- ja päihdepalvelut

16

Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää, ettei se ota käsiteltäväkseen seuraavien viranomaisten alla mainittuina päivinä tekemiä päätöksiä:

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja 27.5.2019

86 § Kanta-palvelujen palvelukuvausten hyväksyntä, Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyminen ja vanhojen potilastietojen arkistointipalvelun käyttöönotto

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja 30.5.2019

87 § Eräiden pysyväisohjeiden kumoaminen sosiaali- ja terveystoimialalla

Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja 23.5.2019

25 § Päätös optiokauden käyttöönotosta: kuntouttavan työtoiminnan hankinta

Terveys- ja päihdepalvelujen johtaja 23.5.2019

39 § Maksunpoistovaatimus koskien Malmin päivystyksen päivystysmaksua (Salassa pidettävä JulkL 24 § 1 mom 25 k.)

Terveys- ja päihdepalvelujen johtaja 31.5.2019

40 § Psykiatria- ja päihdepalvelujen ryhmämuotoisen päihdekuntoutuksen tilapäinen sulkeminen vuonna 2019

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja 24.5.2019

28 § Itäkeskuksen palvelutalon päivätoimintayksikkö Ruskopirtin aukio-
loaikojen laajentaminen lauantaille

29 § Kustaankartanon monipuolisen palvelukeskuksen päivätoimintayksiköiden Eloheinä ja Meripihka tilapäinen sulkeminen 29.5.2019

Tietohallintopäällikkö 22.5.2019

20 § Pegasoksen palvelinten vaihtoon liittyvien sovellustoimittajan töi-

den hankinta

21 § Pegasoksen lähetteiden ja palautteiden arkistointi Potilastiedon arkistoon

22 § Mobirouter -järjestelmän sopimuksen päivittäminen vastaamaan Helsingin kaupungin uudelleenjärjestelyjä

Tietohallintopäällikkö 27.5.2019

23 § Asiakastietojärjestelmän aineistojen migraatiot, vanhojen asiakastietojen arkistointi Kansalliseen arkistoon, ATJ-järjestelmä, toteutusprojekti vaihe 1

Tietohallintopäällikkö 29.5.2019

24 § Tietohallintopalvelujen sijaisten määrittäminen

25 § Tarjoajien valintapäätös: palvelusetelien asiointi- ja hallinnointipalvelun kilpailutus

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Soili Korhonen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 50517
soili.korhonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano